

Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA PEDRO KRUSA VILJALONA
[PEDRO CRUZ VILLALÓN] SECINĀJUMI,
sniegti 2014. gada 23. oktobrī¹

Lieta C-510/13

**E.ON Földgáz Trade Zrt
pret**

Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal

(Kúria (Ungārija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Iekšējais dabasgāzes tirgus — Direktīva 2003/55 — Direktīva 2009/73 — Piemērojamība laikā — Juridiskas personas, kas ir dabasgāzes sadales uzņēmums, tiesības celt prasību par valsts regulatora lēmumu — Valsts tiesībās paredzētais tiesību celt prasību nosacījums, kas balstīts vienīgi uz “juridisku interesi” — Pamattiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā — Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. pants

1. Ar šo lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu *Kúria* (Augstākā tiesa, Ungārija) uzdod Tiesai dažādus jautājumus par Direktīvas 2003/55/EK² un Direktīvas 2009/73/EK³, kas abas attiecas uz kopīgiem noteikumiem attiecībā uz dabasgāzes iekšējo tirgu, interpretāciju.
2. Konkrētāk iesniedzējtiesa jautā, pirmkārt, par abu direktīvu piemērojamību laikā gadījumā, ja apstrīdētais valsts lēmums tika pieņemts un apstrīdēts brīdī, kad vēl bija piemērojama Direktīva 2003/55, savukārt Direktīva 2009/73, ar kuru pēdējā minētā tikusi atcelta, bija transponēšanas stadijā.
3. Tajā pašā laikā – un šis jautājums ir svarīgāks – *Kúria* ir paudusi šaubas par to, vai Savienības tiesībām atbilst nosacījums, kurš jāizpilda, lai personai būtu tiesības celt prasību Ungārijas administratīvajā tiesā, un saskaņā ar kuru prasītājam ir jābūt “juridiskai interesei” un nepietiek ar vienkāršu ekonomisko zaudējumu pastāvēšanu. Pamatlietā Ungārijas dabasgāzes tirgus dalībnieks *E.ON* pārsūdzēja Ungārijas valsts regulatora lēmumu, ar ko noteikti kritēriji, saskaņā ar kuriem tiek izskatīti pieteikumi par ilgtermiņa rezerves jaudu gāzes vadā. Ungārijas pirmās instances tiesa uzskatīja, ka šis lēmums neskar prasītājas “juridisko interesi”, bet skar vienīgi tās ekonomiskās intereses. Iesniedzējtiesas šaubas par šādas nostājas atbilstību Savienības tiesībām ir šī prejudiciālā jautājuma galvenā daļa.

1 — Oriģinālvaloda – spāņu.

2 — Eiropas Parlamenta un Padomes 2003. gada 26. jūnija Direktīva 2003/55/EK par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz dabasgāzes iekšējo tirgu un par Direktīvas 98/30/EK atcelšanu (OV L 176, 57. lpp.).

3 — Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 13. jūlija Direktīva 2009/73/EK par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz dabasgāzes iekšējo tirgu un par Direktīvas 2003/55/EK atcelšanu (OV L 211, 94. lpp.).

I – Atbilstošās tiesību normas

A – Eiropas Savienības tiesiskais regulējums

4. Direktīva 2003/55, kas ir pazīstama arī kā “otrā direktīva”, liek dalībvalstīm izveidot vienu vai vairākas iestādes, kas darbojas kā regulatori dabasgāzes nozarē. Direktīvas 2003/55 25. pantā citu aspektu starpā ir uzskatītas personu, ko skar minēto iestāžu lēmumi, tiesības. Šī prejudiciālā jautājuma mērķiem būtu jāuzsver minētā panta 5., 6. un 11. punktā paredzētais:

“25. pants

Pārvaldes iestādes [Regulatori]

1. Dalībvalstis norīko vienu vai vairākas kompetentas iestādes, kas darbojas kā pārvaldes iestādes [regulatori]. Šīs iestādes ir pilnībā neatkarīgas no gāzes nozarē valdošajām interesēm. Piemērojot šo pantu, tās ir atbildīgas vismaz par to, lai tirgū nebūtu diskriminācijas, kā arī par efektīvas tirgus konkurences un efektīvas tirgus funkcionēšanas nodrošināšanu [..].

[..]

5. Visas personas, kam ir sūdzības par pārvaldes, SDG vai sadales sistēmas operatoru sakarā ar 1., 2. un 4. punktā un 19. pantā minētajiem jautājumiem, var iesniegt sūdzību pārvaldes iestādei [regulatoram], kas – rīkojoties kā strīdu izšķiršanas iestāde – pasludina lēmumu divu mēnešu laikā pēc sūdzības saņemšanas. Šo laikposmu var pagarināt par diviem mēnešiem, ja pārvaldes iestādes [regulators] ievāc papildu informāciju. Šo laikposmu var pagarināt ar sūdzības iesniedzēja piekrišanu. Šim lēmumam ir saistošs raksturs, ja vien to neatceļ un kamēr to neatceļ apelācijas ceļā.

6. Visas puses, kas ir iesaistītas [skartas] un kam ir tiesības iesniegt sūdzību par lēmumu saistībā ar metodiku saskaņā ar 2., 3. vai 4. punktu, vai, ja pārvaldes iestādei [regulatoram] ir pienākums apspriesties par ierosināto metodiku, var vēlākais divos mēnešos vai īsākā laikā, ko paredz dalībvalstis, pēc lēmuma vai lēmuma priekšlikuma publicēšanas iesniegt sūdzību tā pārskatīšanas nolūkā. Šādi sūdzībai nav atliekoša efekta.

[..]

11. Sūdzības, kas minētas 5. un 6. punktā, neskar apelācijas [prasības celšanas] tiesību izmantošanu saskaņā ar Kopienas un attiecīgo valstu tiesību aktiem.”

5. Direktīva 2003/55 tika atcelta ar Direktīvu 2009/73 par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz dabasgāzes iekšējo tirgu, kas ir pazīstama arī kā “Trešā direktīva”. Šīs tiesvedības mērķiem būtu jāuzsver šādi minētās direktīvas 41. panta noteikumi:

“11. Visas personas, kam ir sūdzības par pārvaldes, glabātavu, SDG vai sadales sistēmas operatoriem saistībā ar šajā direktīvā noteiktajiem operatora pienākumiem, var iesniegt sūdzību regulatīvajai iestādei [regulatoram], kas – rīkojoties kā domstarpību izšķiršanas iestāde – pieņem lēmumu divos mēnešos pēc sūdzības saņemšanas. Šo termiņu var pagarināt par diviem mēnešiem, ja regulatīvā iestāde [regulators] lūdz papildu informāciju. Šo pagarināto termiņu var vēl pagarināt, ja tam piekrīt sūdzības iesniedzējs. Regulatīvās iestādes [regulatora] lēmums ir saistošs, ja vien tas netiek atcelts pārsūdzības kārtībā.

12. Ikvienu personu, ko skar attiecīgais lēmums un kam ir tiesības iesniegt sūdzību par lēmumu, kurš attiecas uz metodiku un pieņemts saskaņā ar šo pantu, vai – ja regulatīvajai iestādei [regulatoram] ir pienākums apspriesties – par ierosinātajiem tarifiem vai metodiku, var, vēlākais, divos mēnešos vai dalībvalstu noteiktā īsākā termiņā pēc lēmuma vai lēmuma priekšlikuma publicēšanas iesniegt sūdzību tā pārskatīšanas nolūkā. Šāda sūdzība neaptur lēmuma piemērošanu.

13. Dalībvalstis izveido atbilstīgus un efektīvus regulatīvus, kontroles un pārredzamības mehānismus, lai izvairītos no dominējoša stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas, jo īpaši kaitējot patērētāju interesēm, un no cenu nosīšanas. Šajos mehānismos ņem vērā Līguma noteikumus un jo īpaši tā 82. pantu.

14. Dalībvalstis nodrošina, ka tiek veikti atbilstīgi pasākumi, tostarp administratīvu lietu vai kriminālprocesa sākšana atbilstīgi attiecīgās valsts tiesību aktiem, pret atbildīgajām fiziskām un juridiskām personām gadījumos, kad nav ievēroti šajā direktīvā paredzētie konfidencialitātes noteikumi.

15. Šā panta 11. un 12. pantā [punktā] minētās sūdzības neskar pārsūdzības tiesību izmantošanu saskaņā ar Kopienas un/vai attiecīgo valstu tiesību aktiem.

16. Regulatīvās iestādes [regulatori] savus lēmumus pilnībā pamato, lai ļautu tiesu iestādēm veikt pārskatīšanu un tiem jābūt publiski pieejamiem, vienlaikus nodrošinot komerciāli jutīgas informācijas konfidencialitāti.

17. Dalībvalstis nodrošina piemērotus valsts līmeņa mehānismus, lai puse, kuru skar regulatīvās iestādes [regulatora] lēmums, varētu šo lēmumu pārsūdzēt no iesaistītajām pusēm un no valdībām neatkarīgā struktūrā.”

6. Regulā Nr. 1775/2005 par dabasgāzes pārvades tīklu piekļuves nosacījumiem⁴, kas atcelta un aizstāta ar Regulu Nr. 715/2009⁵, ir noteikti jaudas atvērēšanas mehānismu principi, kā arī pārslodzes novēršanas procedūras, kas piemērojamas sistēmas operatoriem. Konkrēti šīs regulas 5. pantā “Jaudas atvērēšanas mehānismu principi un pārslodzes novēršanas procedūras” ir noteikts:

“1. Maksimāli iespējamo jaudu visos būtiskos 6. panta 3. punktā minētajos punktos dara pieejamu tirgus dalībniekiem, ņemot vērā sistēmas viengabalainību un tīkla efektīvu darbību.

2. Pārvades sistēmas operatori īsteno un publicē nediskriminatīvus un pārskatāmus jaudas piešķiršanas mehānismus, kas:

- a) dod pareizus ekonomiskus signālus efektīvam un maksimālam tehnisko jaudu izmantojumam un veicina investīcijas jaunās infrastruktūrās;
- b) ir saderīgas ar tādiem tirgus mehānismiem kā tūlītējas piegādes tirgi un tirdzniecība no centralizētām noliktavām, un reizē ir elastīgas un spējīgas piemēroties mainīgiem tirgus apstākļiem;
- c) ir saderīgas ar dalībvalstu tīkla piekļuves sistēmām.

4 — Eiropas Parlamenta un Padomes 2005. gada 28. septembra Regula (EK) Nr. 1775/2005 (OV L 289, 1. lpp.)

5 — Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 13. jūlija Regula (EK) Nr. 715/2009 par nosacījumiem attiecībā uz piekļuvi dabasgāzes pārvades tīkliem un par Regulas (EK) Nr. 1775/2005 atcelšanu (OV L 211, 36. lpp.).

3. Ja pārvades sistēmu operatori noslēdz jaunus transportēšanas līgumus vai no jauna vienojas par spēkā esošiem transportēšanas līgumiem, šajos līgumos ievēro šādus principus:

- a) līgumpārslodzes gadījumā pārvades sistēmas operators piedāvā neizmantoto jaudu primārajā tirgū vismaz nākamajai dienai, šo jaudu darot atslēdzami pieejamu;
- b) tikla lietotājiem, kas vēlas no jauna pārdot vai apakšnomāt savu neizmantoto līgumā paredzēto jaudu sekundārajā tirgū, ir tiesības to darīt. Dalībvalstis var prasīt paziņojumu vai informāciju par pārvades sistēmu operatoriem no tikla lietotājiem.

4. Ja jauda, par ko ir noslēgti spēkā esoši transportēšanas līgumi, paliek neizmantota, un notiek līgumpārslodze, pārvades sistēmu operatori piemēro 3. punktu, ja vien tādējādi nepārkāpj spēkā esošos transportēšanas līgumus. Ja pārvades sistēmu operatori tādējādi pārkāpj spēkā esošos transportēšanas līgumus, tie, apspriedušies ar kompetentām iestādēm un saskaņā ar 3. punktu, iesniedz tikla lietotājam līgumu neizmantoto jaudu izmantot sekundārajā tirgū.

5. Ja pastāv fiziska pārslodze, pārvades sistēmas operatori vai attiecīgā gadījumā pārvaldes iestādes [regulatori] piemēro nediskriminatīvus, pārskatāmus jaudas piešķiršanas mehānismus.”

B – Valsts tiesiskais regulējums

7. Saskaņā ar *a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény* (1952. gada Likums Nr. III par Civilprocesa kodeksu) 3. panta 1. punktu, ja vien likumā nav paredzēts citādi, prasības tiesā var celt tikai persona, kurai ir interese lietas iznākumā.

8. Minētā likuma 327. panta 1. punkta a) un b) apakšpunktā ir noteikta īpaša norma administratīvās tiesvedības jomā, saskaņā ar kuru administratīvajās tiesās prasību var celt ikviens administratīvā procesa dalībnieks un ikviena persona, kuru apstrīdētais pasākums skar tieši.

II – Fakti un tiesvedība valsts tiesā

9. Sabiedrība *FGSZ Földgázzszállító Zrt.* ir dabasgāzes sistēmas operators Ungārijā. Saskaņā ar spēkā esošajiem valsts tiesību aktiem *FGSZ* (turpmāk tekstā – “operators”) lemj par pieteikumiem par ilgtermiņa rezerves jaudas piešķiršanu dabasgāzes tirgus dalībniekiem. Pārbaudījis, vai ir pieejama brīva jauda, operators lemj par pieprasītās ilgtermiņa rezerves jaudas līmeni un noslēdz ar tirgus dalībnieku attiecīgo līgumu par ilgtermiņa jaudu.

10. *E.ON Földgáz Trade Zrt.* (turpmāk tekstā – “*E.ON*”) ir Ungārijas dabasgāzes tirgus dalībnieks. No iesniedzējtiesas lēmuma izriet, ka *E.ON* iesniedza operatoram pieteikumus par ilgtermiņa rezerves jaudu uz laiku, kas pārsniedz vienu gāzes gadu, attiecībā uz gāzes vadu *HAG* (gāzes starpsavienojums starp Ungāriju un Austriju). Tā kā pieteikumi pārsniedza gāzes gadam pieejamo brīvo jaudu, operators lūdza Ungārijas regulatoru pieņemt lēmumu par šo jautājumu.

11. Ar 2010. gada 22. februāra Lēmumu Nr. 98/2010 Ungārijas regulators grozīja tolaik spēkā esošo lēmumu, nosakot operatoram kritēriju, kas piemērojams pieteikumiem par brīvas jaudas piešķiršanu attiecībā uz gāzes vadu *HAG* 2010./2011. gāzes gadam. Ar jauno lēmumu operatoram tika ļauts apmierināt pieteikumus, kuriem termiņš ir ilgāks nekā viens gads, ciktāl tie attiecas uz 2010./2011. gāzes gadu, apjomā, kas nepārsniedz 80 % no gāzes vada brīvās jaudas. Pārējā daļa, t.i., 20 % no gāzes vada brīvās jaudas, palika paredzēta ikgadējo rezervju izmantošanai attiecībā uz 2010./2011. gāzes gadu. Regulatora ieskatā, rezervju, kuru termiņš pārsniedz vienu gadu, pārpalikums varētu ierobežot konkurenci un padarīt grūtāku citiem tirgus dalībniekiem ienākšanu tirgū.

12. Regulatora Lēmumu Nr. 98/2010 *E.ON* daļēji pārsūdzēja *Fővárosi Bíróság*, kas 2010. gada 27. martā pirmajā instancē pieņēma par šo prasību nolēmumu, kurš bija balstīts uz prasītājas tiesību celt prasību neesamību. Minētā tiesa norādīja, ka *E.ON* nebija uzrādījusi līgumu par pakalpojumu sniegšanu vai vienošanos par pieejas resursiem nodrošināšanu, ne arī bija noslēgusi kādu līgumu ar sistēmas operatoru. Saskaņā ar Ungārijas procesuālajiem tiesību aktiem, kā arī *Kúria* judikatūru ekonomisko zaudējumu esamība nevar būt pamats tiesībām celt prasību.

13. *E.ON* par minētās pirmās instances tiesas spriedumu iesniedza kasācijas sūdzību *Kúria*, proti, tiesai, kas ar 2013. gada 2. jūlija lēmumu iesniedza Tiesai šo lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu.

III – Prejudiciālie jautājumi un tiesvedība Tiesā

14. 2013. gada 25. septembrī Tiesas kancelejā tika reģistrēts saskaņā ar LESD 267. pantu iesniegtais lēmums par prejudiciālu jautājumu uzdošanu, kas formulēts šādi:

“1) Vai [...] Direktīvas 2003/55/EK [...] 25. pants, ar kuru tiek noteiktas personas, kuras var iesniegt pārsūdzību, ir jāpiemēro tāda administratīvā lēmuma gadījumā, kurš ir pieņemts šīs direktīvas spēkā esamības laikā, vai [tomēr] notiekošajā tiesvedībā ir jāņem vērā [...] Direktīvas 2009/73/EK [...] 41. pantā esošās normas, kas stājas spēkā tiesvedības laikā, ņemot vērā šīs direktīvas 54. panta 1. punkta otro daļu, saskaņā ar kuru šīs normas ir piemērojamas no 2011. gada 3. marta?

2) Gadījumā, ja ir piemērojama 2009. gada direktīva, vai, pārsūdzot lēmumu, ar kuru apstiprina tīkla kodeksu vai nosaka tā saturu, par “skarto pusi” šīs direktīvas 41. panta 17. punkta izpratnē var tikt uzskatīts tirgotājs, kurš ir saņēmis atļauju un kuram ir ekonomiska interese, kā tas ir konkrētajā gadījumā, vai tomēr skartā puse var būt tikai sistēmas operators, kurš var uzsākt kodeksa apstiprināšanas procedūru?

3) Gadījumā, ja ir piemērojama 2003. gada direktīva, vai tīkla kodeksa attiecīgi apstiprināšana vai grozīšana, par ko ir šī lieta, ciktāl tā attiecas uz rezerves jaudas pieteikumu izskatīšanu, ietilpst šīs direktīvas 25. panta 5. vai 6. punktā paredzētajās situācijās?

4) Gadījumā, ja runa ir par situāciju, kas ir norādīta 2003. gada direktīvas 25. panta 6. punktā, vai, pārsūdzot lēmumu, ar kuru apstiprināts tīkla kodekss vai noteikts tā saturs, par “skarto pusi” var uzskatīt tirgotāju, kurš ir saņēmis atļauju un kuram ir ekonomiska interese, kā tas ir konkrētajā gadījumā, vai tomēr skartā puse var būt tikai sistēmas operators, kurš var uzsākt kodeksa apstiprināšanas procedūru?

5) Kā ir jāinterpretē 2003. gada direktīvas 25. panta 11. punkts, kurā paredzēts, ka sūdzības, kas minētas 5. un 6. punktā, neskar prasības celšanas tiesību izmantošanu saskaņā ar Kopienas un valstu tiesību aktiem, ja no atbildēm uz iepriekš minētajiem jautājumiem izriet, ka valsts tiesībās prasības celšanas tiesībām tiek piemēroti stingrāki nosacījumi nekā tie, kas izriet no šīs direktīvas vai Kopienas tiesībām?”

15. Rakstveida apsvērumus iesniedza Polijas Republikas valdība un Eiropas Komisija.

IV – Vērtējums

16. Pieci *Kúria* uzdotie jautājumi būtībā var tikt noreducēti līdz diviem. Pirmais jautājums attiecas uz Direktīvas 2003/55 un Direktīvas 2009/73 piemērojamību laikā tiesvedības kontekstā. Atbilde uz šo pirmo jautājumu ļaus mums noreducēt četrus pārējos jautājumus līdz vienam jautājumam, kurš būtībā ir par to, vai ar Savienības tiesībām ir saderīga valsts tiesību norma, kas tiesības celt prasību atzīst tikai tiem gāzes nozares dalībniekiem, kuriem ir “juridiska interese”. Šos divus jautājumus es izskatīšu atsevišķi.

A – Par Direktīvas 2003/55 un Direktīvas 2009/73 piemērojamību laikā

17. *Kúria* vaicā Tiesai par to, kura no šīm divām direktīvām, kas attiecas uz dabasgāzes tirgu, ir piemērojama tādā gadījumā kā pamatlietā aplūkotais. Šis jautājums ir svarīgs, jo Direktīvā 2009/73 ir ietvertas procesuālas normas, kas nav atrodamas Direktīvā 2003/55 un kas var izraisīt atšķirīgu risinājumu šajā lietā pieņemamajā nolēmumā.

18. Vienīgi Komisija ir paudusi nostāju par šo jautājumu, uzskatot, ka būtu jāpiemēro Direktīva 2003/55, nevis Direktīva 2009/73. Komisijas ieskatā, brīdis, kas jāņem vērā kā atskaites punkts, ir tas, kad tika pieņemts regulatora lēmums, t.i., 2010. gada 22. februāris. Tā kā Direktīvas 2009/73 transponēšanas termiņš bija 2011. gada 3. marts, proti, brīdis, kad saskaņā ar Direktīvas 2009/73 53. pantu tikusi atcelta Direktīva 2003/55, Komisija norāda, ka vienīgais tiesību akts, kuram ir nozīme šajā lietā, esot Direktīva 2003/55.

19. Nevaru piekrist Komisijas argumentam par atskaites punktu laikā, kurš tās skatījumā esot apstrīdētā akta pieņemšanas diena. Es nepiekrītu šim kritērijam, jo šajā lietā aplūkotā problēma attiecas uz prasītāja tiesībām celt prasību un, kā zināms, gan saskaņā ar valsts tiesību aktos noteikto, gan atbilstoši mūsu iestādes viedoklim šādos gadījumos atbilstošu brīdi nosaka prasības celšana, nevis apstrīdētā akta pieņemšana⁶. Tādēļ uzskatu, ka references datums šajā lietā ir 2010. gada 27. marts, t.i., diena, kurā, kā norāda Komisija, *Fóvárosi Bíróság* tika iesniegta prasība, nevis 2010. gada 22. februāris.

20. Jebkurā gadījumā 2010. gada 27. martā Direktīva 2003/55 bija pilnīgi spēkā, savukārt Direktīva 2009/73, kā izriet no lietas materiāliem, bija transponēšanas stadijā Ungārijā. Līdz ar to Komisija pareizi apgalvo, ka šajā lietā piemērojamais tiesību akts ir Direktīva 2003/55.

21. Turklāt varētu tikt iztirzāts jautājums, vai Direktīvai 2009/73 ir kāda iedarbība šajā lietā kā tiesību aktam, kas jau ir spēkā, bet joprojām ir transponēšanas stadijā.

22. Kā zināms, Tiesa jau vairākkārt nospriedusi, ka direktīvas transponēšanai paredzētajā termiņā dalībvalstīm, kurām tā ir adresēta, jāatturas pieņemt noteikumus, kas varētu būtiski apdraudēt šajā direktīvā paredzētā rezultāta sasniegšanu⁷. Tā kā šīs atturēšanās pienākums ir visām valsts iestādēm, saskaņā ar judikatūru ir secināms, ka tas attiecas uz jebkādu – vispārīgu vai konkrētu – pasākumu, kas var izraisīt šādas nelabvēlīgas sekas⁸.

6 — Skat. tostarp spriedumus *Campogrande*/Komisija (60/72, EU:C:1973:50, 4. punkts) un *Bensider* u.c./Komisija (50/84, EU:C:1984:365, 8. punkts).

7 — Skat. 1997. gada 18. decembra spriedumu *Inter-Environnement Wallonie*, C-129/96, EU:C:1997:628, 45. punkts; 2011. gada 26. maija spriedumu *Stichting Natuur en Milieu* u.c., no C-165/09 līdz C-167/09, EU:C:2011:348, 78. punkts, un 2012. gada 11. septembra spriedumu *Nomarchiaki Aftodioikisi Aitolokarnanias* u.c., C-43/10, EU:C:2012:560, 57. punkts.

8 — Turpat.

23. Tomēr iepriekš minētā judikatūra attiecas uz pozitīvajiem dalībvalstu pasākumiem, kas vērsti uz to, lai būtiski apdraudētu direktīvā paredzētā rezultāta sasniegšanu, nevis uz valsts tiesisko regulējumu, kas pastāvēja pirms direktīvas stāšanās spēkā. Proti, minētās judikatūras mērķis ir tikai izvairīties no pasākumiem, kas tiek pieņemti pēc direktīvas stāšanās spēkā, bet pirms tā transponēšanas termiņa beigām un kuru mērķis varētu *de iure* vai *de facto* apdraudēt direktīvā paredzētā rezultāta sasniegšanu.

24. Šajā lietā tiek aplūkots individuālais nolēmums, ko tiesa pieņēmusi, piemērojot pastāvīgo judikatūru, saskaņā ar kuru, lai personai būtu tiesības celt prasību administratīvajā tiesvedībā, tai ir jābūt arī juridiskai interesei, nevis tikai ekonomiskai interesei. Tātad runa nav par kādu tiesību aktu vai valsts judikatūru, kas būtu konkrēti taisīta šai lietai.

25. Turklāt šajā lietā ir novērojama situācija, kurā notiek temporālā pāreja starp divām direktīvām tādejādi, ka Direktīvas 2009/73 transponēšanas periodā joprojām pastāvēja Savienības tiesiskais regulējums, kurš bija piemērojams un bija pilnībā transponēts Ungārijas tiesību sistēmā.

26. Šajos apstākļos ir jāatgādina, ka Tiesa jau ir sastapusies ar dažiem šādiem gadījumiem pagātnē. Piemēram, lietā *Hochtief AG*⁹ saistībā ar publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūru, kuras laikā bija beidzies jaunās direktīvas transponēšanas termiņš, Tiesa, pamatojoties uz tiesiskās noteiktības principu, nosprieda, ka minētā direktīva nebija piemērojama lēmumam, ko līgumslēdzēja iestāde pieņēmusi būvdarbu publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas mērķiem pirms šīs direktīvas transponēšanai paredzētā termiņa beigām. Tiesa minētajā lietā atsauca uz spriedumu lietā *Komisija/Francija*¹⁰, kurā tā bija nospriedusi, ka direktīva nav piemērojama procedūrai, kas ierosināta pirms tās transponēšanas termiņa beigām¹¹.

27. Visi iepriekš minētie apsvērumi, manuprāt, liecina par to, ka būtu jāpiemēro tikai Direktīva 2003/55, jo konkrētajā gadījumā izskatāmais jautājums attiecas uz brīdi, kurā tikusi celta administratīvā prasība, t.i., brīdi, kurā prasītājam saskaņā ar Ungārijas tiesisko regulējumu bija jāpierāda "juridiska interese". Atliek vienīgi noskaidrot, vai Direktīvai 2009/73 nevarētu būt kāda interpretējošā iedarbība uz Ungārijas tiesību normām laikā, kad tā vēl bija transponēšanas stadijā un kad spēkā joprojām bija Direktīva 2003/55.

28. Šajā ziņā ir jānorāda, ka Tiesa ir skaidri nospriedusi, ka pienākums veikt interpretāciju kādas direktīvas gaismā sākas brīdī, kad ir konkrēti notikusi transponēšana valsts tiesībās (un par to paziņots), vai arī ja transponēšana nav veikta, beidzoties transponēšanas termiņam. Lietā *Adeneler* u.c.¹² Tiesas virspalāta izskatīja šo jautājumu un secināja, ka "direktīvas novēlotas transpozīcijas gadījumos vispārējs valsts tiesu pienākums interpretēt valsts tiesības atbilstoši direktīvai rodas tikai *pēc tās transpozīcijas termiņa beigām*"¹³.

29. Uzskatu, ka šis secinājums ir piemērojams vēl jo vairāk gadījumā, ja viena direktīva nomaina otru, kad jau pastāv Savienības tiesiskais regulējums jomā, kurā no valsts tiesas tiek prasīts veikt interpretāciju atbilstoši spēkā esošajai direktīvai. Ja valsts tiesai tiktu prasīts veikt interpretāciju atbilstoši abām direktīvām, kuru saturs atšķiras vairākos aspektos, tas radītu tiesisko nenoteiktību, kas ir pretēja pašas Savienības tiesībām un kas ir jānovērš.

30. Līdz ar to iesaku Tiesai uz pirmo iesniedzējtiesas uzdoto prejudiciālo jautājumu atbildēt, ka tādā kontekstā kā pamatlietā aplūkotais, ņemot vērā brīdi, kurā iesniegta prasība pirmās instances tiesā, valsts tiesai ir jāpiemēro tikai Direktīva 2003/55.

9 — Spriedums lietā *Hochtief* un *Linde-Kca-Dresden* (C-138/08, EU:C:2009:627).

10 — C-337/98, EU:C:2000:543.

11 — Spriedums lietā *Komisija/Francija*, minēts iepriekš, 38.–40. punkts.

12 — C-212/04, EU:C:2006:443.

13 — Iepriekš minētais spriedums, 115. punkts (izcēlums mans).

B – Par valsts tiesību normu, kurā tiesības celt prasību ir atzītas tikai tiem, kam ir “juridiska interese”

1) Personu, kas snieguši savus apsvērumus, nostāja

31. No personām, kas iestājušās lietā, vienīgi Polijas Republika un Komisija sniedza apsvērumus šajā tiesvedībā, un to nostājas atšķiras.

32. Polijas Republikas valdības ieskatā, Direktīvas 2003/55 25. panta 6. punktā minētais jēdziens “skartās puses” attiecas nevis uz sistēmas dalībniekiem, bet gan uz sistēmas operatoriem. Tādēļ šī valdība uzskata, ka minētais pants šajā lietā nav piemērojams un ka līdz ar to neviena direktīvas norma nevar palīdzēt atrisināt *Kúria* uzdoto jautājumu.

33. Komisijas skatījumā gan Direktīvas 2003/55 25. panta 5. punkts, gan tā 6. punkts attiecas vienīgi uz tiesībām iesniegt administratīvo sūdzību, nevis prasību tiesā. Šo interpretāciju apstiprinot salīdzinājums starp minēto tiesību normu un Direktīvas 2009/73 saturu, kurā skaidri paredzēta iespēja celt prasību valsts tiesās. Turklāt, lai gan Komisija uzskata, ka apstrīdētais lēmums principā ietilpst Direktīvas 2003/55 25. panta 1. punkta piemērošanas jomā, Ungārijas regulators to nebija pieņēmis, rīkojoties kā “strīdu izšķiršanas iestāde”. Līdz ar to Direktīvas 2003/55 25. panta 5. punkts neesot piemērojams. Tas pats esot secināms attiecībā uz 6. punktu, kurā ir minēti lēmumi saistībā ar metodiku saskaņā ar šī paša panta 2., 3. vai 4. punktu. Tā kā apstrīdētais lēmums neesot pielīdzināms lēmumiem, kas norādīti minētajos 2., 3. un 4. punktā, tāpat neesot piemērojama 25. panta 6. punktā ietvertā norma. Visbeidzot Komisija uzskata, ka attiecīgās Direktīvas 2003/55 normas šajā lietā nav piemērojamas.

34. Manuprāt, ir svarīgi uzsvērt, ka Komisija, kaut arī pakārtoti, ir paudusi nostāju par lietas risinājumu Direktīvas 2009/73 gaismā. Šis aspekts ir svarīgs, jo šajā kontekstā Komisija secināja, ka valsts tiesai būtu bijis jāpiemēro efektivitātes un līdzvērtības principi, tomēr nevis minētās direktīvas piemērojamības dēļ, bet gan atbilstoši Regulai Nr. 715/2009 par nosacījumiem attiecībā uz piekļuvi dabasgāzes pārvades tīkliem. Ar šo dokumentu dabasgāzes nozares dalībniekiem tiek piešķirtas dažādas tiesības, tostarp tiesības uz to, lai jaudas piešķiršanas mehānismi un pārslodzes novēršanas procedūras būtu pārskatāmas un nediskriminējošas. Lai gan Komisija šo piedāvājumu minēja saistībā ar Direktīvas 2009/73 piemērošanu konkrētajai lietai, tas ir jāuzsver, jo tam būs izšķiroša nozīme turpmāk veicamajā vērtējumā.

2) Vērtējums

35. Kā esmu jau norādījis šo secinājumu 19.–30. punktā, vienīgā direktīva, kas piemērojama šajā lietā, principā ir tā sauktā Otrā direktīva, t.i., Direktīva 2003/55. Šis dokuments tika aizstāts ar Direktīvu 2009/73, tiesību aktu, kurā atšķirībā no Direktīvas 2003/55 ir ietvertas papildu normas par prasībām tiesā, ko var celt ieinteresētās puses. Tātad šajā lietā piemērojamajai direktīvai – Direktīvai 2003/55 – ir raksturīga vājība attiecībā uz jautājumu par piekļuvi tiesai.

36. Proti, vienīgā Direktīvas 2003/55 norma, kurā ir minēta prasības celšanas tiesību izmantošana, ir 25. panta 11. punkts. Minētajā normā ir ietverta atsauce uz šī paša panta 5. un 6. punktu un ir piebilsts, ka tajos aplūkotajos gadījumos sūdzības, ko iesniedz skartās puses, “neskar apelācijas [prasības celšanas] tiesību izmantošanu saskaņā ar Kopienas un attiecīgo valstu tiesību aktiem”.

37. Tomēr, kā norādījusi Komisija, pamatlietā apstrīdētais lēmums nav viens no tiem lēmumiem, kas paredzēti minētajos 5. un 6. punktā. Proti, minētās tiesību normas attiecas attiecīgi uz lēmumiem, kas pieņemti, rīkojoties strīdu izšķiršanas iestādes statusā, un lēmumiem par metodiku. Šajā lietā, šķiet, runa nav par kādu no šīm divām kategorijām, un līdz ar to 11. punktā paredzētie noteikumi par prasības celšanu nav piemērojami pamatlietā.

38. Tomēr Savienības dabasgāzes nozares tiesiskais regulējums ir daudz plašāks, jo tajā neietilpst vienīgi minētie saskaņošanas tiesību akti. Valsts regulatoriem, kā arī sistēmu operatoriem un dalībniekiem ir saistošas normas, kas ietvertas dažādās regulās, kuru starpā šīs lietas mērķiem īpaša nozīme ir Regulai Nr. 1775/2005 par dabasgāzes pārvades tīklu piekļuves nosacījumiem, kas 2009. gadā tika atcelta ar iepriekš minēto Regulu Nr. 715/2009.

39. Īstenībā Regula Nr. 1775/2005 ir piemērojama pamatlietai *ratione materiae* un *ratione temporis*, jo runa tajā ir tieši par apstākļiem, kādos tirgus dalībniekiem tiem sniegta piekļuve dabasgāzes pārvades tīkliem, un tā bija spēkā līdz 2011. gada 3. martam, t.i., brīdim, kad kļuva piemērojama Regula Nr. 715/2009¹⁴.

40. Regulas Nr. 1775/2005 5. pantā ir noteikti principi attiecībā uz jaudas piešķiršanas mehānismiem un pārslodzes novēršanas procedūrām, kas piemērojamas pārvades tīklu operatoriem. Minētajā tiesību normā ir paredzētas tirgus dalībnieku tiesības uz “maksimāli iespējamās jaudas” pieejamību, kā arī tiesības uz to, lai uz tiem attiektos “nediskriminatīvi un pārskatāmi” jaudas piešķiršanas mehānismi. Šie principi ir jāievēro gan sistēmu operatoriem, gan regulatoriem, kuri saskaņā ar 10. pantu “nodrošina saderību ar” Regulu Nr. 1775/2005.

41. Konkrēti minētā 5. panta 5. punktā ir paredzēts, ka, ja pastāv fiziska pārslodze, gan sistēmas operatori, gan regulatori “piemēro nediskriminatīvus, pārskatāmus jaudas piešķiršanas mehānismus”. Ir skaidrs, ka, lai gan šī tiesību norma ir adresēta sistēmas operatoriem un regulatoriem, labumu no tās saņem tieši sistēmas dalībnieki, kuriem tiek piešķirtas tiesības uz to, lai lēmumi par pārslodzes novēršanu tiktu pieņemti, ievērojot pārskatāmības un nediskriminācijas kritērijus.

42. Līdz ar to ir jāsecina, ka aplūkotajā gadījumā ar Regulas Nr. 1775/2005 5. panta 5. punktu prasītajai pamatlietai ir piešķirtas tiesības uz to, lai lēmumi par pārslodzes novēršanu tiktu pieņemti atbilstoši pārskatāmības un nediskriminācijas kritērijiem. Tādēļ, tā kā runa ir par tiesībām, ko Savienības tiesības tieši piešķir par labu – šajā gadījumā – *E.ON*, Ungārijai ir jānodrošina šīs tiesības valsts tiesu sistēmā, neskarot, protams, tās procesuālo autonomiju, bet ievērojot principu par efektīvu tiesību aizsardzību tiesā, kā tas prasīts Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. pantā. Šo secinājumu apstiprina plaša un pastāvīgā Tiesas judikatūra.

43. Kā zināms, 47. panta, kurš turpina agrāku judikatūru attiecībā uz efektivitātes un līdzvērtības principiem, kā arī vispārējo principu par efektīvu tiesību aizsardzību tiesā, iedarbība attiecas uz jebkādam valsts procesuālajām tiesību normām, kas paredzētas, lai nodrošinātu ar Savienības tiesībām piešķirto tiesību aizsardzību tiesā¹⁵. Tas acīmredzami ietver valsts tiesību normas par tiesībām celt prasību, ciktāl tās darbojas kā filtri piekļuvei tiesai dalībvalstīs.

44. Faktiski dalībvalstīs pastāvošie piekļuves tiesai nosacījumi ir īpaši svarīgi Savienības tiesībām. Par to liecina LES 19. panta 1. punkts, saskaņā ar kuru dalībvalstis *nodrošina* “tiesību aizsardzības līdzekļus, kas ir pietiekami efektīvi tiesiskās aizsardzības nodrošināšanai jomās, uz kurām attiecas Savienības tiesības”.

45. Tātad tieši no efektīvas tiesību aizsardzības tiesā viedokļa būtu jāizskata jautājums par iesniedzējtiesas minēto valsts nosacījumu, kas attiecas uz tiesībām celt prasību, saderību ar Savienības tiesībām¹⁶.

14 — Regulas Nr. 715/2009 32. pants.

15 — Skat. Hartas 51. pantu, kurā Hartas piemērojamība ir ierobežota tādējādi, ka tā attiecas uz situācijām, kad dalībvalstis “isteno Savienības tiesību aktus”. Šajā ziņā liela nozīme ir nesēnai Tiesas judikatūrai, it īpaši tai, kas skar pamattiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā. Skat. tostarp spriedumus *DEB* (C-279/09, EU:C:2010:811), *Samba Diouf* (C-69/10, EU:C:2011:524) un *Sánchez Morcillo* (C-169/14, EU:C:2014:2099).

16 — Šādai plašai efektīvas tiesību aizsardzības tiesā jēdziena interpretācijai, kas ietver arī efektivitātes un līdzvērtības principus, piekrit citi ģenerāladvokāti. Tā to ir formulējis ģenerāladvokāts Ī. Bots [Y. Bot] savos secinājumos lietā *Agronkonsulting* (C-93/12, EU:C:2013:172, 36. punkts) un ģenerāladvokāts N. Jēskinens [N. Jääskinen] savos secinājumos lietā *Liiivimaa Lihaveis* (C-562/12, EU:C:2014:155, 47. punkts).

46. Kā zināms, tad, kad pastāv šaubas par valsts procesuālās tiesību normas saderību ar minētajiem principiem, pamattiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā prasa veikt analīzi, kurā tiek ņemta vērā šīs tiesību normas nozīme visā dažādās valsts tiesās notiekošajā procesā, tā norise un tā īpatnības. Šajā ziņā saskaņā ar judikatūru attiecīgajos gadījumos ir jāņem vērā principi, kas ir valsts tiesu sistēmas pamatā, tādi kā tiesību uz aizstāvību aizsardzība, tiesiskās noteiktības princips un efektīva procesa norise¹⁷.

47. Saistībā ar pamattiesību uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā piemērošanu attiecībā uz valstīs paredzētajiem tiesību celt prasību nosacījumiem Tiesa ir taisījusi vairākus spriedumus, kuriem ir nozīme šajā prejudiciālā nolēmuma tiesvedībā.

48. 2005. gadā lietā *Streekgewest*¹⁸ Tiesa atzina par nesaderīgu ar Savienības tiesībām valsts nolēmumu, ar kuru par nepieņemamu atzīta pašvaldību konsorcijs celtā prasība par citas iestādes lēmumu neīstenot atbalsta, kas pasludināts par prettiesisku, aizliegumu. Tiesa uzskatīja, ka “personai [...] var būt interese pamatoties uz īstenošanas aizlieguma, ko paredz Līguma 93. panta 3. punkta pēdējais teikums [tagad – LESD 108. panta 3. punkts], tiešu iedarbību”¹⁹. Valsts nolēmumā, ar kuru prasība atzīta par nepieņemamu, tiek prasīts, lai prasītāju būtu ietekmējis no atbalsta pasākuma izrietošais konkurences izkropļojums. Tomēr Tiesa tam nepiekrita un secināja, ka “ir jāņem vērā tikai tas, ka attiecīgā persona ir tāda nodokļa, kas ir atbalsta pasākuma neatņemama sastāvdaļa un kura īstenošana ir uzsākta pretēji šajā noteikumā noteiktajam aizliegumam, maksātājs” (Līguma 93. panta 3. punkta pēdējais teikums (tagad – LESD 108. panta 3. punkts))²⁰.

49. Apvienotajās lietās *Club Hotel Loutraki u.c.*²¹, kurās nolēmums pieņemts 2010. gadā, pēc Eiropas Savienības Pamattiesību hartas stāšanās spēkā, Tiesa atkal pārmeta dalībvalstij, ka tā kritērijus, kas attiecas uz tiesībām celt prasību lietā saistībā ar publisko iepirkumu, bija padarījusi pārmērīgi striktus. Prasītājam, kas bija iesniedzis piedāvājumu, tolaik tika liegts celt Grieķijas tiesās prasību par to zaudējumu atlīdzību, kas radušies, administratīvajam aktam, kas varētu būt ietekmējis līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūras iznākumu, pārkāpjot Savienības tiesības. Šajos apstākļos Tiesa norādīja, ka “tādējādi šādam pretendentam ir liegta efektīva tiesību, kas tam izriet no Savienības tiesībām šajā jomā, aizsardzība tiesā”²².

50. No visa iepriekš minētā izriet, ka gadījumā, ja pastāv vienīgi iespējamība, ar to pietiek, lai valsts tiesās celto administratīvo prasību atzītu par nepieņemamu. Šis rezultāts nav pretrunā pamattiesībām uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā. Tomēr tad, kad interese ir pietiekami būtiska un tai ir materiāla izteiksme, apstākļi, ka gan pastāv ar Savienības tiesībām piešķirtās tiesības, gan ir nodarīts ekonomiskais kaitējums, liek dalībvalstīm nodrošināt piekļuvi tiesai.

51. Lēmumā, kas pieņemts iesniedzējtiesā ierosinātajā lietā, ir konstatēts, ka saskaņā ar Ungārijas tiesu judikatūru, lai personai būtu tiesības celt prasību administratīvajā tiesvedībā, tai ir jābūt “juridiskai interesei”. Šī interese tiek pretstatīta vienkāršai ekonomiskai interesei, jo pirmā minētā nodrošina piekļuvi tiesvedībai, bet otrā nenodrošina. No lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka *E.ON* nav nodibinājusi kādas konkrētas juridiskas attiecības ne ar sistēmas operatoru, ne arī regulatoru, vismaz saistībā ar konkrēto jautājumu par pārslodzes novēršanu, kas būtu pietiekamas, lai prasītājas interesi kvalificētu kā “juridisku”.

17 — Spriedums *Tele 2 Telecommunication* (C-426/05, EU:C:2008:103, 55. punkts un tajā minētā judikatūra). Skat. arī ģenerālvokāta M. Špunara [*M. Szipunár*] secinājumus lietā *T-Mobile Austria* (C-282/13, EU:C:2014:2179).

18 — C-174/02, EU:C:2005:10.

19 — Turpat, 19. punkts.

20 — Turpat.

21 — C-145/08, EU:C:2010:247.

22 — Turpat, 78. punkts.

52. Šī īpašība piemīt vairākām dalībvalstīm, kurās administratīvās tiesvedības sistēmas paredz pietiekami stingrus nosacījumus attiecībā uz tiesībām celt prasību²³. Tas tā ir Polijas Republikas gadījumā, kas šī iemesla dēļ ir iestājusies šajā lietā.

53. Nav nekādu šaubu, ka šīs administratīvās tiesvedības sistēmas ir tikušas izveidotas saskaņā ar dalībvalstu procesuālo autonomiju, un Savienības tiesības neliek iebilst pret šo sistēmu funkcionēšanu no vispārīgā viedokļa²⁴. Dalībvalstis var leģitīmi noteikt, ka tiesas kontrole pār administrācijas rīcību ir pieejama atsevišķām personām vai grupām, ko konkrētie valsts lēmumi ietekmē tieši, kamēr citas dalībvalstis izvēlās sistēmas ar plašāku piekļuvi. Atsevišķos gadījumos, piemēram, vides tiesību kontekstā, no Savienības tiesībām var izrietēt prasība dažām dalībvalstīm veikt noteiktus grozījumus, bet, kopumā ņemot, Savienības tiesiskais regulējums miermīlīgi pastāv līdzās ar dažādām valsts administratīvās tiesvedības sistēmām.

54. Aplūkojamajā lietā ir secināms, ka *E.ON* nevarēja atsaukties uz tiesībām saskaņā ar Direktīvu 2003/55, kas ir piemērojama laika ziņā, bet no materiālā viedokļa neietver normas, kas varētu palīdzēt atrisināt konkrēto *Kúria* norādīto problēmu.

55. Tomēr, kā jau norādīts iepriekš, *E.ON* ir tiesības saskaņā ar Regulas Nr. 1775/2005 5. panta 5. punktu. Šī tiesību norma garantē katram tirgus dalībniekam tiesības uz to, lai lēmumi par pārslodzes novēršanu tiktu pieņemti, ievērojot pārskatāmības un nediskriminācijas principus. *E.ON* apstrīd tieši šāda veida lēmumu, jo tas attiecas uz kritērijiem saistībā ar pieejamu brīvu gāzes gada jaudu. Tādēļ ir jākonstatē, ka papildus tam, ka *E.ON* ir ar Regulu Nr. 1775/2005 piešķirtās tiesības, tai ir arī acīmredzama materiālā ieinteresētība iznākumā. Šo divu apstākļu līdzāspastāvēšana ļauj man secināt, ka lēmums neatzīt *E.ON* tiesības celt prasību “juridiskas intereses” neesamības dēļ nav īpaši saderīgs ar tiesībām uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā.

56. Ir jāatzīmē, ka šai Tiesai nav jāspriež par vispārīgā kritērija, kas attiecas uz tiesībām celt prasību valsts tiesvedībā, spēkā esamību, un nav jāliedz valsts tiesai iespēja pildīt tās funkciju saistībā ar valsts tiesību nodrošināšanu un interpretēšanu. *Kúria* kompetencē ir formulēt tādu valsts tiesiskā regulējuma interpretāciju, kas ļautu to saskaņot ar Savienības tiesībām. Tiesa palīdz iesniedzējtiesai vienīgi tādējādi, ka interpretē Savienības tiesību normas.

57. Tādēļ ir jāsecina, ka Regulas Nr. 1775/2005 5. panta 5. punkts un Hartas 47. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tiem ir pretrunā tāds tiesību celt prasību kritērijs kā pamatlietā aplūkotais, kurš ir balstīts uz “juridiskas intereses” esamību, piekļuvi tiesai liedzot dabasgāzes tirgus dalībniekam, kas vēlas pārsūdzēt valsts regulatora lēmumu.

V – Secinājumi

58. Ņemot vērā visu iepriekš minēto, iesaku Tiesai sniegt šādas atbildes uz *Kúria* uzdotajiem jautājumiem:

- 1) tādā kontekstā kā pamatlietā aplūkotais, ņemot vērā brīdi, kurā iesniegta prasība pirmās instances tiesā, valsts tiesai ir jāpiemēro tikai Eiropas Parlamenta un Padomes 2003. gada 26. jūnija Direktīva 2003/55/EK par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz dabasgāzes iekšējo tirgu un par Direktīvas 98/30/EK atcelšanu;

23 — Par šo jautājumu skat. ļoti labu analīzi: Eliantonio, M., Backes, C., van Rhee, C. H., Spronken, T. un Berlee, A., *Standing up for your right(s) in Europe. A comparative study on Legal Standing (Locus Standi) before the EU and Member States' Courts*, Intersentia, 2013.

24 — Skat., piemēram, Tiesas judikatūru attiecībā uz Vāciju un tās tiesību normu, kas attiecas uz tiesībām celt prasību administratīvajā tiesvedībā, atbilstību starptautiskajām un Savienības tiesību normām saistībā ar Orhūsas konvenciju, konkrēti tās normām par piekļuvi tiesai: spriedumi *Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland, Landesverband Nordrhein-Westfalen* (C-115/09, EU:C:2011:289, 43. punkts) un *Gemeinde Altrip* u.c. (C-72/12, EU:C:2013:712, 45. punkts).

- 2) Eiropas Parlamenta un Padomes 2005. gada 28. septembra Regulas (EK) Nr. 1775/2005 par dabasgāzes pārvades tīklu piekļuves nosacījumiem 5. panta 5. punkts, aplūkojot to kopsakarā ar Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. pantu, ir jāinterpretē tādējādi, ka tiem ir pretrunā tāds tiesību celt prasību kritērijs kā pamatlietā aplūkotais, kurš ir balstīts uz “juridiskas intereses” esamību, piekļuvi tiesai liedzot dabasgāzes tirgus dalībniekam, kas vēlas pārsūdzēt valsts regulatora lēmumu.